

HRVATSKI *glasnik*

Godina XX, broj 41

14. listopada 2010.

cijena 100 Ft

Ministar kulture Republike Hrvatske
Božo Biškupić, u sklopu niza programa
Pečuh – europska
prijestolnica kulture 2010,
otvorio je izložbu *Suvremeno
hrvatsko kiparstvo*

Foto: László Tóth

Komentar

Čija je odgovornost?

Redaju se događaji, koje saznajemo iz tiska, i to većinom negativni, koji ugrožavaju živote, ugrožavaju prirodu, tj. općenito naš život. Nažalost, čovjek tek nakon nesreća, ugrožavanja okolnoga svijeta shvaća bitne odnose i nakon toga se traži tko je odgovoran za negativne posljedice. Izrazi *odgovornost*, *odgovarati za nešto*, *odgovoran* češće se spominju nakon loših događaja, možda bi bolje bilo ako bi se odgovornost naglasila prilikom prihvaćanja nekih dužnosti, ili prihvaćanja raznih poslova, zadataka, raznih uloga.

Nažalost, događa se da se pojedinac ne osjeća odgovornim prema svom društvu, prema svojoj zajednici, kako je to Voltaire rekao: „Nijedna se pahuljica u lavini nikada ne osjeća odgovornom”, a zapravo niz pahuljica čini tu lavinu. Možda prilikom odgoja malo ulažemo u to da mladi ljudi shvate kako čovjek samim rođenjem postane odgovornim za život na zemlji, da je odgovoran za svoje ponašanje, da je u prijateljstvu odgovoran za svog prijatelja, poslije za svoju obitelj, za svoj posao, za svoje zdravlje, za svoj okoliš, i da ne nabrajam. Svaki pojedinac svojim djelom može učiniti najviše i dokazati da se odgovorno ponaša prema određenoj stvari samo ako uzmemo svakodnevni život, npr. pokuša pošteno odgajati svoju djecu, ne puši da bi čuvao svoje zdravlje i zdravlje drugih, selektira smeće, pošteno radi na svom poslu itd. Odgovornost je usko povezana s ulogama koje su nam u životu dodijeljene. Odgovornost državnih vlasti i građana, odgovornost roditelja i djece, odgovornost učitelja i učenika, odgovornost poslodavaca i radnika, odgovornost liječnika i bolesnika itd. Biti odgovoran, znači znati i ispuniti svoju ulogu. Pitaju se čija je odgovornost upravo aktualne ekološke katastrofe u Mađarskoj? Nažalost, ovdje su već i ljudski životi stavljeni na kokcu, a da ne govorimo o štetama onečišćenja prirodnog okoliša. Opća deklaracija o pravima čovjeka, koju je proglasila Opća skupština Ujedinjenih naroda 1948. g., u Općoj povelji vrlo jasno piše o dužnostima čovjeka te o njegovoj odgovornosti. Navest ću tek nekoliko: „Svaki je čovjek dužan, pod bilo kojim okolnostima, podržavati dobro i spriječiti zlo”, „Svi ljudi, obdareni razumom i savješću, dužni su u duhu solidarnosti preuzeti odgovornost prema svima, obiteljima i zajednicama, rasama, nacijama i religijama”, „Ono što ne želiš da tebi drugi učine, ne čini ni ti drugima”, „Svaki je čovjek dužan govoriti istinu i djelovati u duhu istine”, „Nitko, pa ma koliko on bio moćan i na visokom položaju, ne smije lagati”. Za koga je napisana deklaracija? Tko ju je uopće pročitao? Tko je razmišljao o njoj? Čija je odgovornost da deklaracija dobije veću javnost, da se ljudi upoznaju s njom, da i razmišljaju o njoj, pa da se i prihvaćaju onih dužnosti koje su navedeni u njoj?

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Hrvati u Mađarskoj na manjinskim izborima utemeljili su 127 manjinskih samouprava koje se ovih dana formiraju. Izabrano je 508 elektora, od kojih će se u siječnju birati zastupnici županijskih i Hrvatske državne samouprave. U ovu potonju može se birati 29 zastupnika koji će u sljedeće četiri godine na neki način obnašati (zapravo trebali bi obnašati) funkciju vlade Hrvata u Mađarskoj, biti oni koji će glasovati o proračunu, o namjeni proračunskih sredstava, birati voditelje ustanova, glasovati o planu rada i poslovanja, prihvaćati financijska izvješća, dijeliti nagrade i priznanja, stipendije, odlučivati o veličini potpore programima, i za to, ako se nastavi dosadašnja praksa, primati i mjesečnu nadoknadu ovisno o funkciji i rangu koju će obnašati u najvišem političkom tijelu Hrvata u Mađarskoj. Po kojem će se ključu birati? Kako pojedini od 508 elektora može dospjeti na županijske i državnu hrvatsku listu? Još jednom nam je postao jako važan Savez Hrvata u Mađarskoj čije je Predsjedništvo odgodilo kongres u svibnju i još nije odredilo njegov datum. Nakon prepiraka i neusuglašavanja i ne nalaženja kompromisa prije samih izbora, sada nudi koncepte kompromisa koje bi trebao izglasovati Zemaljski odbor, poradi jedinstva. Zemaljski je odbor, naravno, sastavljen i djeluje po načelima koji su odlikovali Savez još prije najmanje dvaju kongresa. Otada se i u civilnoj sferi i na političkoj sceni Hrvata u Mađarskoj, koji se politički organiziraju po slovu zakona, štošta promijenilo. Kada su Hrvati prvi put utemeljili državnu samoupravu, ona je imala 50 zastupnika, a Hrvati u Mađarskoj

sveukupno 54!?!? samouprave (po HG od. 7. travnja 1995). Bilo je to 1995. godine. Svaki se ciklusom povećava broj utemeljenih hrvatskih manjinskih samouprava. Godine 2010. ih je utemeljeno 127, a smanjuje se broj zastupnika Državne samouprave, od siječnja novi saziv imat će 29 zastupnika. Da smo utemeljili ispod sto hrvatskih samouprava, 2010. godine imali bismo

Državnu samoupravu od 25 zastupnika. I dok su do prošlog izbornoga ciklusa skupovi elektora birali zastupnike (što je dovodilo i do skandala kojim se volio baviti tisak većinskoga naroda i čiji je scenarij teško bilo nadzirati), ovo je drugi samoupravni ciklus kada će se oni birati s državnih lista, koje mogu postavljati one civilne organizacije koje su udovoljile slovu zakona. Ovih se dana događa, kako čujem, guranje na famoznu listu(e)!?!?, doduše, nije mi jasno na koji se način to može činiti. Do danas nismo uspjeli na zelenu granu dovesti članstvo Saveza Hrvata u Mađarskoj, civilne krovne udruge koja dobije na značenju nekoliko mjeseci prije i nekoliko mjeseci poslije manjinskih izbora do formiranja Državne samouprave, razjasniti nedoumice i prostore tumačenja Statuta koji se usput mijenjao, kako izgleda, bez većih uspjeha. Zemaljski odbor trebao bi početkom studenoga glasovati o kompromisu ili bez njega na prijedlog Predsjedništva, ali tek o podjeli mandata u budućem sazivu Skupštine HDS-a. Poslije, kada se podijele mandati, svatko će u svome regionalnom dvorištu imati već predvidljiviji scenarij imena i udovoljavanja njihovim željama.

Branka Pavić Blažetin

POZIV

na Susret hrvatske mladeži

SUSRET HRVATSKE MLADEŽI tradicionalna je priredba Odbora za mladež i šport koja okuplja mlade Hrvate iz svih naših regija. Prvi put priređuje se u okviru državnog Dana Hrvata, 20. studenoga 2010. godine u pomurskome Keresturu.

U sklopu Susreta priređujemo OKRUGLI STOL pod naslovom *Položaj i uloga mladih u životu hrvatske zajednice u Mađarskoj*, u Keresturu, 20. studenoga 2010. godine, od 15 do 17 sati u Osnovno-prosvjetnome središtu „NZ“ (Kossuthova 16).

Gosti: predstavnici hrvatskih regija i udruga hrvatske mladeži u Mađarskoj

Teme:

- Mladež u Pomurju, predstavljanje regije domaćina
- „Orijentacija: prema hrvatstvu ili mimo?” – Iskustva hrvatske mladeži u proteklom razdoblju
- „Kako dalje iza mature ili diplome?” – Prijedlozi hrvatske mladeži radi boljeg povezivanja i uključivanja u društveni život hrvatske zajednice u Mađarskoj
- Zaključci Susreta.

Nakon Susreta srdačno Vas pozivamo na prigodni program tradicionalnog Dana Hrvata u Mađarskoj, koji će se prirediti u suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj. Molimo Vas da nam do **3. studenoga 2010.** potvrdite svoje sudjelovanje na okruglome stolu. Kontakt-osoba: Eva Mujić, referentica HDS-a, telefon: 06-1/303-6094, e-mail hrsamoupra-va@chello.hu.

Joso Ostrogonac

Nakon pozdravnih riječi predsjednika Saveza Jose Ostrogonca jednoglasno je prihvaćen predloženi dnevni red sjednice: analiza manjinskih izbora, koncepcija za budući saziv Skupštine Hrvatske državne samouprave, sazivanje sjednice Zemaljskog odbora i razna pitanja. Još prije analize manjinskih izbora, poduža se rasprava vodila u vezi sa članstvom Saveza. Neki od članova Predsjedništva su neprihvatljivim kako, unatoč rokovima, pojedine osobe još se uvijek naknadno mogu učlaniti u Savez. Budući da ni na sjednici Predsjedništva (5. kolovoza u Budimpešti) ili Zemaljskog odbora (6. lipnja u Baji) od Savezovih članova nijedna osoba nije isključena zbog neplaćanja članarine, i nadalje je na snazi odluka sastanka ZO-a. No, kako bi se riješilo narečeno pitanje, prihvaćeno je da do kraja listopada svi predsjednici u regiji kojoj su na čelu trebaju obaviti reviziju članova i svim članovima dostaviti pristupnicu za članstvo Saveza Hrvata u Mađarskoj. Ako osoba ne vrati obrazac sa svojim potpisom, automatski se isključuje iz Saveza.

Na prijedlog predsjednika ZO-a g. Ispanovića, u dogovoru s ravnateljem Croatice g. Horvathom, u sklopu web-stranice Croatice posebni web-portal imat će SHM, a za sadržaj web-stranice odgovoran je g. Ispanović. Na sjednici potaknuta je i tema Dana Hrvata. Budući da je domaćin ovogodišnjega slavlja Pomurje, Ladislav Gujaš izvijestio je nazočne kako prije nekoliko tjedana službeno je predat kompleks u kojem će se prirediti svečanost, a po običaju, program počinje misom, potom slijedi izložba i gastronomska priredba o regiji, a nakon protokolarnog dijela Dana kulturni program. G. Ostrogonac – je nazočne kako u ime SHM-a prijedlog za odličje ove godine imaju Zala, Podravina i Baranja. Nazočni su jednoglasno prihvatili da će predsjedniku Saveza g. Ostrogoncu uz pismeno obrazloženje, narečene regije dostaviti svoje prijedloge za odličje u povodu ovogodišnjega državnog Dana Hrvata.

Predsjednik SHM-a g. Ostrogonac predložio je da se kongres odgodi za veljaču iduće

Sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj

Predsjedništvo krovnoga civilnog tijela hrvatske zajednice u Mađarskoj poslije manjinskih izbora održalo je svoju prvu sjednicu u četvrtak, 6. listopada, u vijećnici Ureda Hrvatske državne samouprave. Na sastanku su bili svi regionalni predsjednici – Angela Šokac Marković (Bačka), Ivan Gudan (Baranja), Čaba Horvath (Gradišće), Jelica Pašić Drajkó (Pešta), Jozo Solga (Podravina), Ladislav Gujaš (Pomurje) – i predsjednik Zemaljskog vijeća SHM-a Martin Ispanović, predsjednik Odbora za financije i nadzor SHM-a Mijo Štandovar te pravnik dr. Jože Takač.

godine, poslije utemeljenja nove Skupštine HDS-a, budući da dotada treba se sastaviti izvješće o četverogodišnjem djelovanju i financijama SHM-a i regija, izraditi nacrt novoga Statuta SHM-a. Nazočni su prihvatili da se sjednica kongresa odgodi za veljaču 2011. godine. Također je prihvaćeno da do kraja tekuće godine posebno tijelo izradi prijedloge za Statut SHM-a, a jedan od članova je pravnik g. Takač, te regije svoje prijedloge trebaju predsjedniku poslati e-mailom ili telefonski javiti do 11. listopada.

Naravno, najduža i najžešća rasprava vodila se oko raspodjele mandata u budućem sazivu Skupštine Hrvatske državne samouprave. Predsjednik Društva gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Čaba Horvath izvijestio je nazočne kako prije sjednice Predsjedništva Saveza zasjedala je Skupština Društva te je donesena jednoglasna odluka da ukoliko se za Gradišćansku regiju ne izglasuje broj zastupnika u Skupštini HDS-a iznad pet, Društvo kreće na posebnoj državnoj listi. G. Horvath je naglasio kako do te odluke Društva ne bi došlo ako se na sjednici ZO-a u Baji raspravlja i o načelima kandidiranja za budući saziv Skupštine HDS-a. Po mišljenju nekih od članova Predsjedništva, možda je trebalo i o tome raspravljati na spomenutoj sjednici, ali neki smatraju da su posebne kandidacijske liste dovele u pitanje jedinstvo Saveza.

Budući da nijedna Savezova regionalna organizacija, izuzev Gradišća i Pomurja, nije imala skupštinu, i sukladno tome nijedan od nazočnih regionalnih predsjednika nije dobio suglasnost svoje regije da se odrekne mandata u korist gradišćanske regije, te nijedan od prijedloga nije dobio znatnu većinu, predložena su tri prijedloga; prvi: za Bačko-kiškunsku ž. 4, za Baranjsku ž. 10; za Budimpeštu 3; za Đursko-mošonsko-šopronsku ž. 2; za Peštansku ž. 1; za Šomođsku ž. 3; za Zalsku ž. 3, a za Željeznu ž. 2 zastupnika. Drugi: od Baranjske županije se oduzima pravo delegiranja jednog zastupnika i daje se Đursko-mošonsko-šopronskoj ili Željeznoj županiji. Treći: Savez i Društvo imaju svoju posebnu državnu listu, i na preostale mandate na Savezovoj listi daju se prijedlozi. Do sjednice Zemaljskog odbora sastanke će održati Savezovi regionalni ogranci i o sastancima predsjedniku Ostrogoncu dostaviti će zapisnike i imenik nazočnih. Pri kraju sjednice odlučeno je da Zemaljski odbor Saveza zasjeda u subotu, 6. studenoga.

Neće biti lak zadatak vijećnika ZO-a jer trebaju donijeti odluku o odgodi Savezova kongresa, zaključiti pitanje oko Savezova članstva i prihvatiti državnu listu kandidata za budući saziv Skupštine Hrvatske državne samouprave, kompromisom ili bez njega.

Visti Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj

Na početku dotičnoga tajedna je predsjedništvo Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj zasjedalo u Sambotelu. Po informaciji Čabe Horvatha, predsjednika Društva, na dnevnom redu su bili rezultati nedavnih lokalnih i manjinskih izborov ter i naredni sastanki predsjednikov svih hrvatskih manjinskih samoupravov na tlu Gradišća.

Po dogovoru, predsjednici hrvatskih manjinskih samoupravov u Jursko-mošonsko-šopronske županije će se strefiti 22. oktobra, u petak, u Koljnofu, a drugi dan predsjednici manjinskih tijelov u Željeznoj županiji u Hrvatskom Židanu, pred velikom manifestacijom Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj. Dotad će DGHU rasposlati formular svim manjinskim samoupravam na kom moru postaviti svoje prijedloge za osobe ke budu delegirane u državnu i županijske samouprave. Kako je predviđeno, Gradišće će imati šest mjestov u vrhovnom zastupničtvu Hrvatov (iz toga 3 poslaniki iz Željezne, 2 iz Jursko-mošonsko-šopronske županije, a jedan kandidat po dogovoru predsjedništva Društva će zajti u HDS), a u hrvatske samouprave u svakoj županiji sedmimi budu delegirani u zastupništvo.

Velika godišnjica osnivanja Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj će se odrinuti na tajedan dan kasnije od prlje dogovorenoga termina (20. novembar). Tako 27. novembra, u subotu, u Koljnofu u 14 uri čeka goste okrugli stol na temu prošlost i budućnost Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, u 15.30 uri će se otvoriti dokumentarna izložba, a od 16 uri začeto je kulturni program na redu. U 18 uri svi će biti pozvani na adventsku mašu u mjesnu hodočasnu crkvu.

Uza to DGHU obavješćava sve zainteresirane da 20. novembra, u subotu, će se autobus ganuti iz Gradišća (od Šoprona prik Unde i Hrvatskoga Židana i Sambotela) na državni Dan Hrvatov u Kerestur.

Gdo bi htio sudjelivati na toj priredbi, more se javiti kod voditelja Ureda DGHU-a Geze Völgyija.

PETROVO SELO – Petroviski ženski zbor Ljubičica Vas srdačno poziva na tradicionalno jesensko folklorno otpodne 17. oktobra, u nedilju, u 14.30 uri u petroviski kulturni dom. Nastupaju zbor Sv. Cecilija iz Sambotela, mišoviti pjevački zbor Eberave (Austrija), HKD Gradišće, tamburaški sastav Koprive i zbor Ljubičica.

Gradišćanski Hrvati iz Austrije, Slovačke i Ugarske u Čajti

Koordinacijski odbor krenuo na djelatnom putu

Ovoljetošnji Dan mladine u Austriji je još jednoč bio dobra prilika za sastanak svih Gradišćanskih Hrvatov iz četirih zemalj, ovput pri staroj-novoj ideji. Koordinacijski odbor, u kom bi bila povezana sva društva i civilne organizacije Gradišćanskih Hrvatov, je položio zajedničko odobravanje u Austriji da se budućemu djelovanju pridružuju i partnerska društva iz susjednih orsagov Slovačke, Ugarske i Češke. Poslaniki brojnih organizacijov iz Austrije su se tako morebit u prvom oficijelnom spravišću strefili s Čabom Horvathom, novoodbranim predsjednikom Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, ter potpredsjednikom Andrašom Handlerom i predsjednikom Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj Rajmundom Filipovićem ter njegovom zamjenicom Marijom Kircknopf, kot i nedavno izabranim predsjednikom Hrvatskoga kulturnoga saveza u Slovačkoj Radom Jankovićem. Pri ovom skupu su nazočili još Juraj Cvečko, bivši predsjednik spomenutoga Društva u Slovačkoj, i Marija Pilšić, donedavna predsjednica DGHU-a.

U razgovoru Joži Buranić, koordinator djelovanja u Odboru, i Čaba Horvath, predsjednik DGHU-a

Predstavniki Znanstvenoga instituta i Hrvatskoga akademskoga kluba iz Austrije

Koordinacijski odbor jur je jednoč stupio u žitak i na djelovanje, no iz tih prvih nekoliko sastankov ništ spominka vridno nije ostalo, zvana činjenice da je ta inicijativa pokrenuta jur u prošlosti. Sad je Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novin, uspio da sve gradišćanske predstavnike skuplja oko čajtanskoga stola za diskusiju, pod geslom «Sloga je moć». «Cilj nam je to da se medjusobno upoznamo da neke stvari koordiniramo, da zasanjamo ča bi si mogli skupnoga kod Europske Unije iskati ter napraviti jer ja mislim da smo skupa ipak malo jači nego sami za sebe, s tim da nam je jezik isti ter da se svi borimo protiv asimilacije» – je rekao u uvodu sastanka Petar Tyran. Tomu su se veselili i sami domaćini, kako smo to doznali iz riči seoskoga predstojnika Čajte, Wenera Omischla. Za njim je svaki predstavnik izrekao vlašće misli o tom što bi držao važnim u

djelovanju buduće skupne platforme svih Gradišćancev. Čaba Horvath kot i Rajmund Filipović, dva predsjedniki naših društav, su takaj za formiranje ovoga Odbora koji će artikulirati ne samo želje nego i zahtjeve ovoga otvorenoga foruma. Dati jeziku važnost, ojačati suradnju na području školstva, vjere, športa, koordinirati važne termine, skupne aktivnosti i priredbe, te bi bile glavne zadaće ovoga Odbora koji zasad ima jedinaest članov iz četirih zemalj. Koordinator ovoga djelovanja je postao Joži Buranić, potpredsjednik Hrvatskoga kulturnoga društva, ki će u najkraćem vrimenu, po mogućnosti jur u oktobru, ponovo skupazvati sve predstavnike društav. Koliko će se gajiti, ohrabrivati ovo djelovanje, dakle ku moć će dostati gradišćanski glas u ovom modernom formiranju, to ćemo nek u dojučem periodu viditi.

-Tiho-

Traži se liječnik u Dušnok

Zastupničko vijeće samouprave sela Dušnoka traži kućnoga liječnika za I. mjesni okrug, koji će svoju praksu u prvom redu obavljati u obliku poduzetništva, s obvezom područnog obavljanja, te uza sudjelovanje u sustavu središnjeg dežurstva (od 16 sati do 8 ujutro, i potkraj tjedna). Tijekom tjedna bit će u pripravnosti podijeljeno s trima kolegama. Praksa se može dobiti besplatno, a može se obavljati i bez stanovanja u mjestu. Bude li potrebno, osigurat će se službeni stan u zgradi liječničke ambulante. Opširnije obavijesti kod načelnika Petra Palotajja na telefonu 78/501-705 ili na 20/912-2355.

Dan grada Zagreba u Pečuhu

U sklopu niza programa Pečuh – europska prijestolnica kulture, u organizaciji uprave projekta Pečuh – europska prijestolnica kulture i Poglavarstva grada Zagreba, 15. rujna u Pečuhu se s nekoliko kulturnih sadržaja predstavio glavni grad Republike Hrvatske, Zagreb, grad prijatelj grada Pečuha. Danu je nazočio i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić koji se sastao s pečuškim gradonačelnikom Zsoltom Pávom te su njih dvojica održala i zajedničku tiskovnu konferenciju. Konferenciji su nazočili i predstavnici zagrebačkog izaslanstva, predstavnici projekta Pečuh – europska prijestolnica kulture, Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov i konzulica za kulturu, znanost i obrazovanje Katja Bakija.

Gostovanjem Gradskog kazališta „Žar ptica“ s predstavom „Strah u Ulici lipa“, autora Milivoja Matošeca, i u režiji Olivera Frlića, u Hrvatskoj školi Miroslava Krležu počeli su programi Dana grada Zagreba u Pečuhu. Riječ je o predstavi koja se bavi zlostavljanjem među djecom, a redatelj Frlić prilagodio ju je današnjim prilikama, pa je iznimno aktualna iako je napisana prije nekoliko desetljeća.

Grad Zagreb Pečušcima se predstavio na nekoliko mjesta u gradu glazbenim, kazališnim, filmskim i videoprogramom, kroz projekt „Mladi za mlade“. U Domu umjetnosti i književnosti upriličeno je predstavljanje nove zgrade Muzeja suvremene umjetnosti uz izlaganja zamjenika ravnateljice MSU Tihomira Milovca i kustosice Leile Topić. U istome prostoru predstavljena je zbirka videoradova Muzeja suvremene umjetnosti od 1973. do 2009. g. „Eksperimentatori i njihova djeca“. Pionirski naraštaj umjetnika eksperimentatora poput Sanje Iveković i Dalibora Martinisa otvorila je put pokusnom izričaju unutar ustanova tako da se medij videa sve više počinje razumijevati kao generator osobnoga vizualnog promišljanja. Radovi spomenutih autora pokazuju sklonosti pokusu i novim tehničkim mogućnostima, ali i konceptualnom promišljanju unutar vizualne kulture.

U glazbenom dijelu programa sudjelovali su zagrebački studenti Muzičke akademije, dobitnici rektorovih nagrada: Srđan Bulat na gitari, Marie Spaemann na violončelu, Đenana Šehanović na glasoviru i Kaja Farszky

na marimbi. Mladi glazbenici izvodili su djela hrvatskih i svjetskih skladatelja: Isaaca Albeniza, Borisa Papandopula, Grazyne Baciewicz, Božidara Kunca, Vittoria Montia, Ferenc Liszta, Iannisa Xenakisa i Igora Lešnika.

Strah u Ulici lipa, oduševio učenike pečuške hrvatske škole

Gradsko kazalište „Žar ptica“ iz Zagreba 15. rujna gostovalo je u Pečuhu s predstavom nastalom na tekst Milivoja Matošeca Strah u

Ulici lipa, i to u sklopu programa Dan Zagreba u Pečuhu, u organizaciji i u okviru programa menadžmenta Pečuh – europska prijestolnica kulture. Predstavu je režirao i dramaturški je potpisuje Oliver Frlić, a u njoj igraju: Damir Poljičak, Franjo Džimi Jurčec, Tomislav Krstanović, Csilla Barath Bastaić, Sven Jakir, Nikša Marinović i Mitja Smiljančić. Predstava je premijerno izvedena u rujnu 2008. godine. Scenografiju su napravili Iva Matija Bitanga i Leo Vukelić, kostimografiju Modni studio Artidana, glazbu i izbor glazbe potpisuje Damir Šimunović, koreografiju Sandra Banić Naumovski, a oblikovatelj je rasvjete Goran Jurković. Predstava je namijenjena djeci od 8 do 14 godina. O čemu se govori u predstavi? Bezbrizan dan u Ulici lipa prekida dolazak dječaka koji se predstavlja kao Mungos Nevada i otada se sve preokreće naglavce. Umjesto igre i radosti, među djecu te ulice uvlači se strah i nepovjerenje, a i njihovo prijateljstvo dolazi na ozbiljnu kušnju. Mungos svojim nastupom i ucjenama uspijeva dokraja „zavladati“ Ulicom lipa i zavaditi njezine male stanovnike. Dječak Šapica, najnježniji u društvu, prvi postaje žrtvom Mungosova ucjenjivanja. I dok se u prvi trenutak ne uspijeva na pravi način suprotstaviti maltretiranju, upravo će on doživjeti preobrazbu i postati središtem pobune protiv Mungosove tiranije. Pobuna će rezultirati Mungosovim susretom sa starcem Tugoljubom Prvim i otkrivanjem dječakove prošlosti – iza maske toga grubijana i nasilnika krije se usamljen i tužan dječak. Osim problema u školi i popravnog ispita, on ima i silnu želju da bude prihvaćen od društva iz Ulice lipa. Njegova grubost i nasilništvo jesu prikriven strah od toga da možda neće biti prihvaćen. „Strah u Ulici lipa“, jedan od najčitanijih i najnapetijih romana Milivoja Matošeca, postaje iznimno aktualan baš u današnje vrijeme kad nam se čini da nasilje među školskom djecom iz dana u dan sve više raste. Ova predstava pokušava ukazati koliko je važno ne miriti se s takvim stanjem, te kako čak i pojedinačna pobuna može mnogo toga promijeniti... Draga djeco, pročitajte roman Milivoja Matošeca Strah u Ulici lipa, i ako imate priliku, pogledajte ovu predstavu.

-hg-
Foto: Ákos Kollár

STARIN – Pečuško Hrvatsko kazalište 10. listopada gostovalo je u baranjskom Starinu s komedijom Rogonje, nastalom na tekst dramskoga pisca Mire Gavranca. Režiju ove predstave potpisuje Želimir Orešković, u njoj igraju: Slaven Vidaković, Stipan Đurić i Marica Facskó.

Izložba „Suvremeno hrvatsko kiparstvo” u Pečuhu

Izložba „Suvremeno hrvatsko kiparstvo” projekt je Ministarstva kulture Republike Hrvatske, uvrštena na prijedlog Ministarstva kulture u programski ustroj projekta Pečuh – europska prijestolnica kulture. Izložba je dosada postavljena u Beču, Berlinu, Bratislavi, Zagrebu, Trstu i Ljubljani, a u Pečuhu je otvorena 5. listopada u velebnom izložbenom prostoru Cella Septichora. Kako je otvarajući izložbu najavio ministar kulture Republike Hrvatske Božo Biškupić, očekuje se njezin postav i u Budimpešti još ove godine.

Nazočnima se u ime koordinatora izložbe Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu obratila generalna konzulica Ljiljana Pancirov pozdravljajući posebno načelnika grada Pečuha Zsolta Pávu, ministra Biškupića i veleposlanika Ivana Bandića, te zahvaljujući svima onima koji su radili na ostvarenju pečuškog postava, naglašujući kako je u Pečuhu, u godini kada on nosi naslov europska prijestolnica kulture, i posredstvom Generalnog konzulata ostvareno 20-ak kulturnih programa iz Hrvatske, a do kraja godine u pripremi je još njih desetak.

Otvarajući izložbu, ministar Božo Biškupić je kazao: „Ova izložba u ovim povijesnim prostorijama je zaista svečanost. Kad smo onog hladnog, gradonačelnice, predvečerja bili nazočni otvaranju ove svečane godine Pečuh grad europske kulture, bio sam siguran, a u to dokazuju i naši programi, da ništa ne može ohladiti tople osjećaje u našim srcima koje Hrvati gaje prema mađarskom narodu, prema građanima Pečuha i prema ovome gradu.

Gospodine gradonačelnice, Vi ste spomenuli da smo obećali puno manifestacija,

možda smo čak i pretjerali. Danas mi je generalna konzulica rekla da smo ostvarili više od 20 programa. Hrvatska u cjelini, sa više od 20 programa se predstavlja ovdje, a do kraja godine možda to bude i 30. To samo dokazuje koliko mi cijenimo ovaj grad, koliko smo svjesni što znači centar kulture, što znači ljepota ovoga grada i, naravno, dobrota građana.

Ova izložba je različitih generacija, ona nije generacijska, ona predstavlja različite generacije, ali to je izložba vrhunske hrvatske umjetnosti u području skulpture. Mi smo vrlo ambiciozan narod, mi ćemo ovu izložbu pokazati i u Budimpešti.”

U odabiru kustosice Jasminke Poklečki-Stošić izložena su djela kipara (17 kipara, 51 rad, od svakoga autora po tri rada) među kojima je najviše onih koji pripadaju srednjem naraštaju. Svojim su se djelima predstavili Petar Barišić, Marina Bauer, Peruško Bogdanić, Slavomir Drinković, Vladimir Gašparić Gapa, Kažimir Hraste, Ljubo de Karina, Alem Korkut, Kuzma Kovačić, Siniša Majkus, Božica Matasić, Damir Mataušić, Matko Mijić, Dalibor Stošić i Mirko Zrinščak.

Među njima je i dvoje umjetnika starijeg naraštaja izrazite živahnosti i kreativne slobode – Ivan Kožarić i Marija Ujević-Galetović.

Ministar Božo Biškupić za vrijeme svoga kratkog boravka u Pečuhu posjetio je i Hrvatski klub „August Šenoa” gdje se sreo s predsjednikom HDS-a Mišom Heppom, te generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu. Hrvatskoj školi „Miroslav Krleža” darovao je knjige hrvatskih autora.

Branka Pavić Blažetin
Foto: L. Tóth i Á. Kollár

Intervju

**Izložbu „Suvremeno hrvatsko kiparstvo”
5. listopada u velebnom izložbenom prostoru
Cela Septichora otvorio je ministar kulture
Republike Hrvatske Božo Biškupić; bila je to prilika
za kratak razgovor s ministrom Biškupićem,
za Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj.**

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

– *Ministre Biškupiću, Hrvatska u godini kada je Pečuh prijestolnica kulture, izgleda da je ispunila kvotu koju je mogla ispuniti glede svoga predstavljanja, što ste i sami naglasili prilikom otvaranja izložbe Suvremeno hrvatsko kiparstvo.*

– Vjerujem da je tako jer mi smo obećali pečuškom gradonačelniku da ćemo sigurno to učiniti i da je nama to vrlo važno. Naime nama je Mađarska susjedna država, mi imamo sjajne prijateljske odnose s Mađarskom ne samo na političkom i gospodarskom planu nego i na području kulture. Mi smo obećali i ispunili, možda čak i pretjerali, jer možda će do kraja godine biti čak 30 programa koje smo mi ovdje u gradu Pečuhu predstavili. To su kazališta, zagrebačko, dubrovačko, osječko, virovitičko, to su, naravno, mnogi umjetnici, likovni umjetnici, mnogi glazbenici i koji su ovdje nastupali, književnici koji su čitali svoje tekstove, govorili o svojoj poeziji, dakle mi smo se vrlo živo predstavili. Moram reći da sam vrlo zadovoljan kao ministar kulture da smo bili tako aktivni u ovome gradu.

– *Ministarstvo kulture Republike Hrvatske tamo gdje se predstavlja sa svojim projektima, izložbama, uvijek oduševljava, jer to su doista monumentalni prikazi koji daju presjek, u ovom slučaju o kojemu danas govorimo, presjek modernog hrvatskog kiparstva.*

– Točno. Mi smo željeli i nastojali ovom izložbom pokazati što je najbolje danas u suvremenom kiparstvu, čak i ta generacijska različitost obogaćuje cijelu ovu izložbu, na neki način, to su ljudi od 30 pa do 85 godina starosti, naši slavni kao što je Ivan Kožarić, Marija Ujević, ali tu je i Petar Barišić, i

Gašparić, i Drinković, Matko Mijić, Damir Mateošić, da sad ne nabrajam sve po redu, uglavnom vrlo ugledni profesori na Akademiji u Zagrebu, ali i na splitskoj akademiji. Tako da ovdje predstavljeno ono što danas možemo nazvati hrvatskom modernom skulpturom.

– *Vjerujem, ako možda i ne na prvu pomisao, ali kada ste razmišljali o programima koje Ministarstvo kulture nudi Pečuhu gradu, europskoj prijestolnici, kako niste zaboravili da dio pečuške povijesti i sadašnjosti čine i pečuški Hrvati koji su vjerna publika svih tih programa.*

– Nismo, nismo. Mi imamo vrlo dobre odnose s našim Hrvatima ovdje, pa evo, i danas sam posjetio Hrvatski klub Augusta Šenoa, i tamo smo donijeli 100 i nešto knjiga na poklon, novija izdanja, još smo jedan paket ostavili za školu Miroslava Krležu, da na neki način obogatimo fond literature i novih knjiga i novih izdanja u Hrvatskoj, kako bi oni koji čitaju, a čuo sam da u toj školi ima i puno mađarske djece koja uče hrvatski, kako bi svima onima omogućili da na neki način, kroz literaturu, bolje upoznaju Hrvatsku.

– *Koji su to projekti koji će se baš izravno pod Vašim patronatom ostvariti do kraja godine?*

– Za par dana otvoriti će se nekoliko izložaba, a sigurno će se još nešto spontano dogoditi kroz ove bliskosusjedne odnose između Pečuha i Osijeka.

– *Pozivam Vas i vjerujem kako mi to neće biti zamjereno, uime pečuških Hrvata i Hrvata u Mađarskoj, da nas posjetite i nekoliko dana boravite s nama te da se iz prve ruke upoznate sa svom kulturnom baštinom koju mi imamo kao dio hrvatskoga naroda na ovim ugarskim prostorima.*

– Hvala lijepo. Ove godine sam bio kad je bilo ono proladno sniježno veče, evo, i danas, nažalost, pada kiša. Moram doći kad bude lijepo vrijeme, u ljetu, kad ovdje smokve rastu, smokve zriju, mogu tako reći. Naime kada sam prije puno godina bio u Pečuhu, iznenadio sam se tom činjenicom da, zapravo, u ovome gradu rastu smokve kao da je to primorski grad. Bademi isto tako. Evo vidite, moram doći u to vrijeme. Bit će to sigurno jako lijepo.

Svečanost plodova i bunjevačka plesaćnica

U organizaciji Gradske knjižnice u Baji i prosvjetnoga središta „Endre Ady”, u subotu, 16. listopada, u Zabavnom domu na Petőfiu otoku priređuje se svečanost plodova, obiteljsko popodne. Program počinje u 16 sati obrtničkom i zabavnom radionicom za djecu, zatim od 17.30 do 18 sati slijedi bunjevačka plesaćnica za djecu. Od 19 sati je bunjevačka plesaćnica za mladež i odrasle, a okupljene će zabavljati tamburaški sastav „Bačka” iz Gare. Osim drugih, u programu sudjeluju dječja i odrasla skupina Bunjevačke „Zlatne grane” te Plesni krug „Šugavica”.

Stihovi Josipa Gujaša Đuretina na CD-izdanju

U organizaciji Hrvatskog kazališta u Pečuhu i Hrvatske samouprave u Pečuhu, 23. rujna u Galeriji Hrvatskog kazališta predstavljen je CD autora Josipa Gujaša Đuretina pod naslovom Pjesme, čiji su urednici Antun Vidaković i Ivo Đurok, stihove kazuje Slaven Vidaković, pjesme je odabrao mr. sc. Stjepan Blažetin, jezični savjetnik je bio dr. sc. Ernest Barić, a izdavači CD-a su Hrvatsko kazalište u Pečuhu i pečuška Hrvatska samouprava. CD je izašao u nakladi Neprofitnog Kft.-a Croatiace.

Izdanje sadrži 18 Gujaševih pjesama, praćenih glazbom Nataše Kekeš na klaviru, Mirjane Đurok na violini, Andora Véghe na gajdama i frulama, a pjeva Katalin Hartung. Likovnu opremu CD izdanja potpisuje Marta Đurok, a pjesnikov životopis sastavio je Đuro Franković, grafička urednica je Estera Šarkić, a snimatelj János Lamár.

CD-izdanje su predstavili Ivica Đurok, generalna konzulica Ljiljana Pancirov, u ime izdavača nazočnima se obratio Čaba Horvath. a o pjesniku je nadahnuto govorio povjesničar umjetnosti Stjepan Blažetin, te jezikoslovac

Ernest Barić koji je i osobno poznao Đuretina, bio mu je profesor u gimnaziji. Stjepan Blažetin reče kako se pjesništvo Josipa Gujaša Đuretina na hrvatskom parnasu u Mađarskoj pojavljuje potkraj šezdesetih godina. Njegov prvi važniji istup je u antologiji u Kolo u kojoj, u odnosu na sve druge autore, Đuretin ima najviše pjesama. On je prvi hrvatski autor koji ima svoju samostalnu zbirku pjesama, objavljenu 1977. Zbirka Povratak u Podravinu uredio je Stojan Vujičić godinu dana poslije njegove smrti. Gujaš donosi u hrvatsku poeziju u Mađarskoj slobodan stih, a uz promjenu forme Đuretin donosi i promijenjenu optiku gledanja na život, hrvatsku zajednicu Mađarskoj ili gledanja na samoga sebe. On promovira takozvanog slabog subjekta, što je sasvim druga poetska optika i prava lirski poezija koja će kasnije obilježiti cijelo jedno razdoblje. Gujaš piše o onim stvarima s kojima se susreće i s kojima živi, i u tome je njegova veličina jer je to prepoznao i uspješno pretočio u stihove. Šteta što je tako rano morao otići jer mi se čini kako su mnoge

stvari nedorađene te katkad pjesme izgledaju kao nekakvi nedovršeni projekti. Vjerujem, da je imao vremena, onda bi znatno više doradio svoje tekstove, u prilog tome govori činjenica kako imamo niz pjesama u više varijanata. Gujaš Đuretin je poeta doctus koji poštuje tekst i ne misli kako je pisanje pjesama tek bogom dana inspiracija, zaključio je Stjepan Blažetin.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatski slavistički kongres

Medalja Vatroslava Jagića, koja se dodjeljuje stranom slavistu, pripala je uglednomu mađarskom slavistu, filologu Istvánu Nyomárkayu.

Preko dvjesto hrvatskih i svjetskih kroatista i slavista okupilo se u Rijeci između 7. i 10. rujna na Petom hrvatskom slavističkom kongresu. Hrvatski slavistički kongresi održavaju se svake četvrte godine, a prvi je priređen 1995. u Puli. Članica Organizacijskog odbora Ines Srdoč-Konestra napomenula je kako je 220 kroatista i slavista iz Hrvatske, BiH, Slovenije, Makedonije, Poljske, Rusije, Ukrajine, Austrije, Italije, Mađarske, Norveške, Njemačke i Australije sudjelovalo u radu Kongresa. Dodala je da su izlagači prijavili 180 referata iz područja filologije i znanosti o književnosti. Predsjednik Hrvatskoga filološkog društva Stipe Botica podsjetio je kako je svrha hrvatskih slavističkih kongresa utvrđivanje doprinosa hrvatske filološke znanosti unutar slavistike. Ocijenio je kako su kongresi imali međunarodni značaj te dodao da se na svakom od njih dodjeljuju nagrade za znanstvena postignuća: za jezikoslovni doprinos Medalja Stjepana Ivšića, za književno-znanstveni Medalja Antuna Barca te Medalja Vatroslava Jagića za inozemni doprinos iz području kroatistike. Na Kongresu se radilo u sedam sekcija: hrvatskoglagoljska i paleoslavistička proble-

matika, slavenski kontekst hrvatskoga jezika, slavenski kontekst hrvatske književnosti kulture, čakavska sastavnica hrvatskoga jezika, književnosti i kulture, kodificiranje i kultiviranje hrvatskoga jezika u XX. stoljeću, visoko i nisko u hrvatskoj književnosti i kulturi, konstrukcija i de(kon)strukcija kanoana (u povodu 100. obljetnice smrti Janka Polića Kamova) te hrvatski jezik i književnost u nastavi. Teško bi bilo pobrojiti teme kojih su se doticala pojedina izlaganja na Kongresu, no već i nazivi sekcija svjedoče o zanimljivoj raznovrsnosti od kodificiranja i kultiviranja hrvatskoga jezika u 20. stoljeću do visokog i niskog u hrvatskoj književnosti i kulturi. Skupu su sudjelovali i mađarski slavisti: István Vig i Orsolya Kálec-Simon. Kao i na dosadašnjim kongresima, bile su dodijeljene medalje koje je prvotno potakla Školska knjiga. Medalja Vatroslava Jagića, koja se dodjeljuje stranom slavistu, pripala je uglednomu mađarskom slavistu, filologu Istvánu Nyomárkayu. Ovogodišnji je dobitnik Medalje Stjepana Ivšića jezikoslovac Josip Silić, a Medalje Antuna Barca Viktor Žmegač.

hg

BUŠEVEC – Ogranak „Seljačke sloge”

2. listopada opet je organizirao Međunarodni tamburaški festival, na kojem su sudjelovali tamburaški sastavi iz Bosne i Hercegovine, Slovačke, Slovenije, Mađarske i Hrvatske. U subotu na glazbenom programu nastupili su Sumartonski lepi dečki iz Sumartona. Drugi dan, 3. listopada, priređen je okrugli stol na temu „Položaj hrvatskih manjina u svijetu”, gdje su sudjelovali i predstavnici Hrvatskoga koljnofskog društva dr. Franjo Pajrić ml., Geza Völgyi ml. i Marija Pilšić.

Trenutak za pjesme

Arsen Dedić

Padova

Usred zime
i ljeti
ovi su ljudi kao sveci.

Padova

Usred zime
i ljeta
svaka su vrata kao sveta.

Padova

Na svakog su od nas pale
sjene potopljene katedrale.

Padova

Ja bih još vrućine;
bez svjetla sam i topline.

Padova

Sve se oko toga vrti:
okus igre, okus smrti.

Padova

Nek' se ova muka svrši,
il' u tijelu,
il' u duši.

ZAGREB – U sklopu razmjene članova Hrvatskog i Mađarskog društva pisaca, 14-15. listopada u Zagrebu gostuju mađarski književnici Ottó Fenyvesi i István Kerékgyártó. U četvrtak, s početkom u 20 sati predstaviti će se u Knjižnici Bogdan Ogrizović, a sutradan na Filozofskom fakultetu, također u 20 sati.

Književno popodne u budimpeštanskoj Knjižari pisaca

Mađarsko Društvo lijepe književnosti i Hrvatsko društvo pisaca 22. rujna, u četvrtak, u budimpeštanskoj Knjižari pisaca zajednički su priredili Književno popodne. Riječ je o staroj tradiciji budući da dva puta godišnje se susreću mađarski književnici s hrvatskima u Zagrebu i u Budimpešti. Sljedeći susret bit će 14. 15. listopada u Zagrebu, gostujući književnici iz Mađarske jesu Ottó Fenyvesi i István Kerékgyártó.

Ovoga puta u Budimpešti je gostovao mladi i nadareni pjesnik Marko Pogačar, a pjesnikinja Lidija Vukčević zbog poplava u Hrvatskoj, nažalost, nije mogla doći.

Pred malobrojnog publikom Kati Ladik vodila je razgovor s piscem te naizmjenično na hrvatskom i mađarskom jeziku čitali su stihove Marka Pogačara, Lidije Vukčević i Kati Ladik. Nažalost, o Pogačaru, osim biografskih podataka, nismo mnogo doznali. Ne znam je li to zbog nepripremljenosti voditeljice susreta ili pjesnikova umora. Neobično mi je bilo čuti kako se od publike traži savjet kako dalje, nastavlja li se s čitanjem pjesama ili s razgovorom. I što učiniti poslije takvog susreta? Sjesti s piscem i uz kavu porazgovarati s njim. Marko Pogačar, osoba je koja se bori protiv svih

konvencija, malograđanštine, predrasuda i društvenih kalupa. U njegovu su životu bitna putovanja, što više i što češće se miješati s drugim sredinama, čitanje koje je izvor pisanja, a pisanje modus operandi.

Nije prvi put boravio u glavnom gradu Mađarske, koliko može, prati mađarsku književnu scenu, ali, nažalost, slabo se prevode mađarski naslovi u Hrvatskoj i obrnuto. Kako je za naš tjednik izjavio, bio bi jako sretan kad bi se književni ostvaraji Ádáma Bodora nastavili prevoditi u Hrvatskoj.

Iza Pogačara su već tri pjesničke zbirke: „Pijavice nad Santa Cruzom” (objavljena 2006. i 2009), „Poslanice običnim ljudima” i „Predmeti” (obje 2007). Pjesme su mu prevedene na petnaestak jezika, trenutno je u pripremi zbirka kratkih priča.

Hrvatska je kritika pozitivno ocijenila njegovo pjesništvo, opisuju ga kao zrelog, izvornog i aktualnog pjesnika, pjesme mu uspo-ređuju s onima Borisa Marune ili pronalaze u njima značajke internetskoga hiperteksta. Zbirka „Pijavice nad Santa Cruzom” pobjeđuje na natječaju AGM-a i Vijenca, te 2006. dobiva Nagradu Kvirin za najbolju knjigu pjesama, a narečena je zbirka dostupna i među elektroničkim knjigama na internetu.

Kristina Goher

Marko Pogačar

PERMANENTNA REVOLUCIJA JEZIKA LJUBAVNE POEZIJE. UMORNIM TROCKISTIMA

Kako, godine 2007. pisati ljubavnu poeziju? ovo je vrijeme gusto od ljubavi.

svi nas naime umjereno vole. teorija govori o potpunom izostanku kretanja.

tržište kaže: ako govoriš o ljubavi, govoriš o bogu, ili obrnuto.

Pogačar misli: sve je bog = bog je ništa. bombarder prepun opasnog značenja.

ali negdje u kutku te ljubavi, kada je pritisneš uz zid, izrasta nešto bezrezervno.

rezervat uzimanja i davanja. i u njemu baobab čijom se krošnjom uspinješ k nebu.

na kraju znaš: jedina strašnija stvar od fašizma je umjereni fašizam.

Marko Pogačar rođen je 1984. godine u Splitu, apsolvira komparativnu književnost i povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Objavljuje poeziju, esejistiku i književnu kritiku. Urednik je u književnom časopisu Quorum i dvotjedniku za kulturna i društvena zbivanja Zarez. Svira bubnjeve u post punk bendu Death Disco.

PEČUH – Od 16. do 17. listopada održat će se X. jubilarni Međunarodni festival „Biserica Janike Balaža” u Novom Sadu. Festival je jedina kulturna manifestacija koja je posvećena isključivo tamburaškoj glazbi. Ovaj jubilarni festival neće biti natjecateljskog karaktera, nego će na njemu sudjelovati dosadašnji pobjednici ili osvajači nekog od prva tri mjesta. Mađarsku i tamburašku glazbu Hrvata iz Mađarske predstavljat će Orkestar Vizin, koji je jednom postigao treće mjesto u konkurenciji orkestara, a primaš Zoltán Vízvari dva puta je osvojio prvo mjesto u konkurenciji primaša.

PEČVAR – Od 16. do 17. listopada u tome će se naselju prirediti manifestacija „Pécsváradí leányvásár”, u sklopu koje će se provesti i kvalifikacija folklornih orkestara „čuvara narodnih običaja”. Na spomenutoj ovoj će se kvalifikaciji predstaviti i KUD „Drava” iz Lukovišća s koreografijom lukoviškog običaja svatovca. Koreografiju je na scenu postavio Lénárd Traum.

Bogatstvo...

Foto: Arhiv Muzeja „Dorottya Kanizsai” iz Mohača

SAMBOTEL – Hrvatsko kulturno i vjersko društvo u dotičnom gradu je sedmi put organiziralo – Gradišćanskohrvatski kulturni festival 2. oktobra, u subotu, s početkom od 17 uri. Jur tradicionalno se spominjaju sambotelski Hrvati, svenek u oktobru, na hrvatskoga pjesnika i bana Ivana Mažuranića ki se je školovao jedno ljeto dugo u našem varošu (1834–1835). Dotično društvo se je pred petimi ljeti odlučilo da će otkriti spomen-ploču na stijeni bivše škole nasuprot katedrali, pri koj svako ljeto se vjerno položi vijenac u pratnji hrvatske jačke i molitve. Prilikom festivala u Kisfaludyjevoj ulici 1. nastupali su sambotelski hrvatski zbor Djurdjice, petroviske jačkarice Ljubičica, pjevački zbor Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana, zbor Slavuj iz Hrvatskih Šic ter domaći zbor Sveta Cecilija.

GRADIŠĆE – Za velikim svečevanjem 160. obljetnice rođenja Mate Meršića Miloradića u Kemlji, Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov je prošle subote priredio putovanje po slijedi Miloradićevoga života i djelovanja. Na ovom neobičnom izletu je sudjelovalo 40 ljudi. Na autobusu od Trajštofa do prve štacije putovanja, Velikoga Borištofa, poslušali su predavanje akademika dr. Nikole Benčića o Miloradićevom životu. U Velikom Borištovu su putnici stali kod spomenika „Majka“ i pozvani su bili „na literarnu kavu“ u KUGu. U parku Frakanave pažnja je posvećena Miloradićevomu pjesništvu i tim je i završen austrijski dio putovanja. U Kisegu o Miloradićevom školovanju i njegovom odnosu prema Kisegu je govorio dr. Šandor Horvat, a u Kemlji je delegaciju dočekala predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Marija Nović Štipković. U cimiteru je položen vijenac, a potom u Hrvatskom klubu su se gosti i domaćini dugo razgovarali o Miloradićevom kemljanskom boravku. Tako je Mate Meršića Miloradića na svojem negdašnjem životnom putu poslije toliko ljet vridno i dostojno otpratila šaka njegovih poštovateljev i znanstvenikov.

Zahvala Hrvatske manjinske samouprave

Povelja „Za kemljanske Hrvate“

Judita Ronczai (sliva) je od predsjednice HMS-a Marije Nović-Štipković dobila i svoj oproštajni buket kitic

Edit Vecsei, zborovodja kemljanskoga koruša Mali Dunaj, je takaj prikzela priznanje

Matija Nović pred svojim djelom na početku reda kostanjov

Franjo Nemet, peljač KUD-a Konoplje, sa svojimi folklorai

Hrvatska manjinska samouprava u Kemlji pred trimi ljeti je prvi put dodilila povelju za kemljanske Hrvate ki su se svojim istaknutim djelovanjem uspješno zalagali za hrvatsku manjinu u selu. Prilikom Hrvatskoga dana i svečevanja 160. jubileja rođenja Mate Meršića Miloradića je Marija Nović-Štipković, predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave, na pozornicu pozvala sve odlikovane kemljanske Hrvate: Matiju Novića, zastupnika HMS-a i drivorezbara šikane ruke, ki je u obnovi cimitera svojim djelom jako čuda potpomogao, Editku Vecsei, peljačicu jačkarnoga zbora Mali Dunaj ter Franja Nemeta, vodju tančošev Konoplje. Oni smatraju da ovo priznanje ne pripada samo njim nego i cijeloj jačkarnoj, odnosno plesnoj grupi. Péter Tóth, Pavel Štipković, Mikloš Baan i Šimon Štipković nisu bili ovput nazoči na svečevanju, ali namjerno je na kraj odlikovanih ostavljena Judita Ronczai, ka je od 1994. ljeta sve do danas bila zastupnica mjesne Hrvatske manjinske samouprave, a na aktuelnom izboru se jur nije kandidirala. Uz suze je predana povelja u zahvali dugoljetnoga djelovanja dami ka nam je za svečanim aktom rekla: – *Gvišno će mi faliti*

ova aktivnost, ali ja si mislim da ću još djelati va seli i za Hrvate i u samoupravi ću pomagati kako nek znam, ali va radnom mjesti i u familiji imam više posla. Za štiri ljeti morebit ću se opet ganuti za zastupnicu. Čvršće ćemo morati ovde djelati jer mladi ne držu skupa tako kako je to bilo pri osnivanju Hrvatske manjinske samouprave. Trsimo se da ostane jezik, u školi se dica uču, ali to je malo. U našoj samoupravi smo svenek na to gledali da ako ča preveć imamo iz pinez, sve to pojde na dicu. Imamo sad jur i školsku vezu u Požegi, mi se ufamo da će ovo prijateljstvo biti trajno i još će se proširiti jer ja si mislim, naš Mate Meršić Miloradić ne bi bili zadovoljni današnjom jezičnom situacijom va Kemlji. Dobro je bilo djelati va samoupravi, ča sam djelala, to je bilo vridno.

Na koncu svakoga ciklusa je mjesna načelnica Zsuzsanna Balsay zahvalila djelovanju, marljivost i trud svim zastupnikom manjinske samouprave, a to je bilo i ovput tako, ter su od nje redom mogli prikzeti i povelju Seoske samouprave Judit Ronczai, Matija Nović, Koppi Lajosné, Matija Farkaš i Marija Nović-Štipković.

Hrvatski dan i 160. obljetnica rođenja Mate Meršića Miloradića

Zagrebačko Hrvatsko slovo na jednoj strani spomene jubilarni datum rođenja ter i ljetu smrti hrvatskoga romanopisca, pripovjedača, dramatičara, kritičara i političara Eugena Kumičića, a i našega gradišćanskoga velikana Mate Meršića Miloradića, ki su rođeni istoga 1850. ljeta, a teško je zamisljivo da su za svoje vrime znali jedan za drugoga. Dušobrižnik, znanstvenik, najveći gradišćansko-hrvatski pjesnik Mate Meršić Miloradić je rođen 19. septembra 1850. u Frakanavi, a već od polovicu svojega žitka je proveo u kemljanskoj samoći. Hrvatska manjinska samouprava, na čelu s predsjednicom Matijom Nović-Štipković, svako ljetu još i većputi se spomene na njega, a i njeguje njegov grob u kemljanskom cimiteru.

*Kod groba
gradišćanskoga
velikana*

*Svečani skup u cimiteru; na sredini
Zsuzsanna Balsay, načelnica sela Kemlje*

Tako dan prije Miloradićevoga rođendana smo se okupili u crkvi Hrvatske Kemlje, ka je trenutačno pod obnovom, i diozimali smo najprlje na spomin-maši. Služio ju je Karol Klemenšić, zlatomašnik rodom iz Koljnofa. U svoji riči je istaknuo, dugoljetni farnik Kemlje nije ostavio svoje ovčice, nego je peldu dao hrvatskomu narodu va teški dani, va teški ura i s tim da je stalan bio u molitvi. U svoji jačka teško se je turobio kako svoj mali narod tiho zataji svoj jezik, kako se sve manje čuje hrvatska rič u Hrvatskoj Kemlji.

Prik reda kostanjov je naš put peljao do cimitora, polag obnovljene kapele i mrtvačnice. S jačkom „Med brižići zelena dolina...“ se je začeo spomin-program kod Miloradićevoga groba, a Petar Guljaš je recitirao pjesmu „Bog i Hrvati“ od Mate Meršića Miloradića. Za skupnom molitvom su položeni vijenci na njegovom grobu, a kulturni program je nastavljen u kulturnom domu fotoizložbom povodom 800. obljetnice Kemlje. Nastupali su kemljanski mališani iz čuvarnice Sunašca, igrokaz su zavježbali

školari, a došli su i hrvatski jačkari iz Staroga Grada. Jive Maasz je svoje tamburaše dopleljao iz Čunova, a i sam je zaigrao na dudu. Mjesni folkloriši Konoplje su pobrali stara žetvena orudalja i u atraktivnoj povorki su predstavili, a na cijelu žetvenu koreografiju, kako je rekao i njev peljač Franjo Nemet, moramo još čekati. Suprot toga nekoliko jačkov i tancov iz mjesnoga repertoara smo vidili i čuli. Jačkarni zbor Mali Dunaj i Bizonzjski tamburaši su na samom koncu programa još jednoč zagrijali dušu publike, u koj je jur bilo, nažalost, već Ugrov nego Hrvatov, zato je i cijela moderacija programa išla na ugarskom jeziku, čemu bi se vjerojatno najmanje veselio sam jubilar Mate Meršić Miloradić.

-Tiho-

Petrovski Andraš Handler, dopredsjednik Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, u društvu Jucike Ronczai, zastupnice mjesne Hrvatske manjinske samouprave, Franja Nemeta, peljača KUD-a Konoplje, i kemljanskoga slikara Pavla Behona

*Od crkve do
cimitora*

Pečuški X. međunarodni kroatistički znanstveni skup

U organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti, od 21. do 22. listopada i u Pečuhu se priređuje X. međunarodni kroatistički znanstveni skup. Mjesto održavanja skupa: središnjica Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti (MTA Székház, Pécs, Jurisics M. u. 44). Tomu glasovitom kroatističkom susretu koji se organizira dvogodišnje, s tradicijom dugom dva desetljeća, nazočić će pedesetak izlagača iz više zemalja: Mađarske, Hrvatske, Srbije (Vojvodine), Austrije... Bit će velik broj izlaganja koja imaju za temu položaj jezika, pisma, književnosti, povijesti Hrvata u Mađarskoj...

Nakon svečanog otvaranje skupa plenarna izlaganja će održati Krešimir Bagić (Zagreb): Igra riječima (oblici i funkcije); Branko Kuna (Osijek): Politička korektnost – prostor između tolerancije i ideologije; Stjepan Blažetin (Pečuh): Hrvatska književna historiografija i književnost Hrvata u Mađarskoj. Slijedi predstavljanje dviju knjiga zbornika IX. međunarodni kroatistički znanstveni skup, Zbornik radova, Pečuh, 2010, te zbornika Đakovački susret hrvatskih književnih kritičara, Zbornik XII, Đakovo, 2010. Ovaj potonji zanimljiv je stoga što je u njemu cijelo jedno poglavlje posvećeno izdanjima pečuških kroatista.

Predstavljanju sudjeluju: Diana Stolac, Tatjana Ileš, Mirko Čurić.

Sudionici skupa i naslovi predavanja: Tatjana Ileš (Osijek): Biblioteka Nova – biblioteka pečuške kroatistike za 21. stoljeće; Vlasta Markasović (Vinkovci): Đuro Franković – skupljač usmenog stvaralaštva Hrvata u Mađarskoj; Robert Francem (Đakovo): Antologija (Stjepan Blažetin, Rasuto biserje, Antologija hrvatske poezije u Mađarskoj 1945 2000, Hrvatski znanstveni zavod, 2002); Nives Tomašević (Zadar): Recepcija prijevoda mađarskih knjiga u Hrvatskoj; Silvester Balić (Pečuh): Hrvatska književnost u časopisu „Jelenkor“ od 1991. do danas; Tomislav Žigmanov (Subotica): 140 godina produkcije književnih i kulturnih časopisa podunavskih Hrvata; Janja Prodan (Pečuh): Mađarski predloži Magdaleniceva Zvončaca; Anđelka Tutek (Pečuh): Terminološka problematika pučkog kazališta Hrvata u Gradišću; Đuro Franković (Pečuh): Mitološka pozadina Opsade sigetske; Katja Bakija (Pečuh): Cvijeta – trajna inspiracija i vječni lajtmotiv dubrovačke književnosti; Robert Bacalja (Zadar): Basne u Zori dalmatinskoj; Anica Bilić (Vinkovci): Imanentno i izvanjsko čitanje Slavonske šume Josipa Kozarca; Kristina Peternai Andrić (Osijek): Dar i darivanje: teze Jacquesa Derridaa; Anera Ryznar (Zagreb): Strategije preispisivanja žanrovske proze u romanu Olje Savičević Ivančević Adio, kauboju; Ivan Trojan (Osijek): Suvremena hrvatska dramska produkcija od 2000. godine; Ernest Barić (Pečuh): Prestiž hrvatskog jezika i dvojezični natpisi; Dujo Runje (Subotica): Službena uporaba manjinskih jezika u Vojvodini i iskustvo Hrvata; Petar Tyran (Beč): O dvojezičnim natpisima u Gradišću (Burgenlandu); Robert Hajszan (Pinkovac): O narodima, narodnostima i jezicima u panonskoj regiji – težište

bilingvizam; Katarina Čeliković (Subotica): Kulturni prostor i kulturne prakse hrvatske manjine u Vojvodini na početku XXI. stoljeća; Sandra Cvikić (Vukovar): Fenomen manjinskog političkog poduzetništva i Hrvati u Republici Srbiji; Ivo Đurok (Pečuh): Nacije i nacionalne manjine kao temelj ustava; Timea Bockovac (Pečuh): Usporedna hrvatsko-mađarska leksička previranja uvjetovana prilagodbom administrativnom jeziku Europske Unije; Andrija Handler (Sambotel): Usporedba neologizama informacijske tehnologije u hrvatskom i mađarskom jeziku; Marica Kanižai (Baja): Promjene u antropnimiku pomurskih Hrvata; Anđela Frančić (Zagreb): Prezime Mađar i njegove varijante; Erika Rac (Kaniža): Pridjevi u pomurskom kajkavskom jeziku; Diana Stolac (Rijeka): Hungarizmi kao dio književnojezične nadgradnje (povijesnojezični ogled); Bernadeta Zadrović (Sambotel): Jezične osobitosti prevodilačkog djelovanja Mate Meršića Miloradića (u čast 160. obljetnice rođenja polihistora gradišćanskih Hrvata).

Nakon rada po sekcijama i završetka prvoga dana sudionici skupa u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe, gdje je sjedište Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj (7624 Pečuh, Esze Tamás u. 3) nazočit će otvaranju izložbe Dolazak u baštinu, Jacopo Tintoretto; izložbu otvara: Josip Zanki.

Drugi dan skupa obilježit će predavači i teme – Ante Bežen/Vesna Budinski (Zagreb): U potrazi za kurikulumom hrvatskoga jezika; Milan Bošnjak (Zagreb): Sustav hrvatske nastave u inozemstvu u nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske; Ivana Vidović Bolt (Zagreb): Učenje i poučavanje hrvatskoga jezika u Poljskoj; Ana Pintarić (Osijek): Interpretacija francuske bajke Mačak u čizmama i mađarske bajke Kraljević Kopriović; Gabor Gyórvári (Pečuh): Dvojezičnost pedagoškog rada u hrvatskim školama u Mađarskoj; Nikola Koščak (Zagreb): Stilizacija: uporabe, određenja, discipliniranje; Ružica Pšihistal (Osijek): Šokadija i topofilija; Goran Rem (Osijek): Panonizam ratnog pisma, transmudijalnost; Goran Rem/Sanja Jukić (Osijek): Panonizam u poeziji Mirka Jirsaka; Milovan Miković (Subotica): Iskustvo grada u pjesništvu Jakova Kopilovića; Mirta Bijuković Maršić (Osijek): Urbografija u memoarima Vilme Vukelić; Marija Znika (Zagreb): Gramatičke kategorije u primjeni; Ljiljana Kolenić (Osijek): Veznici u hrvatskom jeziku u 18. stoljeću; Zorica Kišpeter/Peter Nagy (Osijek): Tuđice i posuđenice u ruskom i hrvatskom; Ana Lehocki-Samardžić (Osijek): Padežni sustav Kašičeve gramatike u odnosu na opis padežnih sustava europskih gramatika humanizma i reprezentativnih djela antičke gramatikografije; Irena Vodopija/Dubravka Smajić (Osijek): Postaje li zahtijevanje jezične korektnosti nemogućom misijom – o jezičnim pogriješcima u javnim natpisima i reklamama; Sanja Vulić (Zagreb): O današnjem govoru Hrvata iz Gornje Lastve u Boki Kotorskoj; Dinko Šokčević (Pečuh): Slika Hrvata u djelima Rezsőa Havasa i Ferenc Hercega o Dalmaciji; Željko Predojević (Pečuh): Žrtvenici Liberu iz Popovca; Branko Ostajmer (Zagreb): Zemaljska izložba u Budimpešti 1885. godine i njezin odjek u hrvatskom tisku; Jakša Ferkov (Mohač): Jezik i vjerski život kod baranjskih Hrvata; Mario Berečić (Baja): Manjinski pogled Stipana Švrake.

beta

MARTINCI – U organizaciji martinačke osnovne škole, i ove se godine od 15. do 22. listopada priređuje tradicionalna godišnja školska priredba Tjedan hrvatskoga jezika. Tako 15. listopada u znaku je druženja učenika i djelatnika martinačke škole sa zbratimljenom školom Slavka Kolara iz Hercegovca. Toga dana otvorit će se i izložba pod nazivom „Svjetski dan kruha“, održati Športski kup i prigodan Kulturni program koji počinje u 18 sati. Dan 18. listopada u znaku je tradicionalnoga godišnjeg županijskog natjecanja u kazivanju stihoa „Josip Gujaš Đuretin“ koje počinje u 12 sati. Dan 19. listopada u znaku je natjecanja: Natjecanje u lijepom izgovoru za učenike 2 3. i 4 5. razreda, a 20. listopada ustrojava se Natjecanje u lijepom izgovoru za učenike 6 8. razreda. Svi učenici škole 21. listopada vježbaju Pisanje pravopisnog i gramatičkog testa, a 22. listopada u znaku je otvaranja izložbe „Najljepše bilježnice“, dodjele nagrada ponajboljim sudionicima Tjedna hrvatskoga jezika u martinačkoj školi, izjavljuje za Hrvatski glasnik ravnateljica škole Ruža Hideg.

BUDIMPEŠTA – Mise na hrvatskom jeziku u crkvi Svetoga Mihovila u Vackoj ulici bit će 17. listopada, 4. i 21. studenoga te 5, 19. i 25. prosinca, s početkom u 17 sati.

Maturanti u Dubrovniku

Koristan izlet

Lijepa i korisna tradicija jest nesvakidašnji izlet maturanata HOŠIG-a, naime u ljeto prije velike kušnje, mature, tjedan dana borave u Dubrovniku. Lijep je to običaj jer se temelji na starom prijateljstvu. Ženski učenički dom u Dubrovniku svake godine s velikom ljubavlju ugošćuje naše učenike, a učenice iz Dubrovnika iz godine u godinu dolaze u posjet Budimpešti kao HOŠIG-ovi gosti. Tradicionalna razmjena učenika pak važna je stoga što gimnazijalci upoznaju jedan od deset najljepših gradova na svijetu, Dubrovnik, a pri tome bilo gdje da su, vježbaju hrvatski jezik.

Dalmatinska je prijestolnica sa svojim palačama, crkvama, trgovima, fontanama, lukom, muzejima i romantičnim uskim uličicama pružila nezaboravan doživljaj za skupinu učenika koja je zadnji tjedan kolovoza provela u Dubrovniku. Neizostavan je bio izlet brodom na obližnji otočić Lokrum, zvan i otokom ljubavi, a poznatim po gustim zelenilom, izvanrednim prirodnim ljepotama, zbog kojih je i proglašen posebnim rezervatom šumske vegetacije, a pod strogom je zaštitom UNESCO-a. Maturanti su posjetili i solanu u Stonu na poluotoku Pelješcu. U Dubrovniku su ove godine 47 dana trajale Dubrovačke ljetne igre uz više od 70 kulturno-umjetničkih programa od kojih se učenicima posebno dojmila predstava Linda, znamenitoga dubrovačkog folklornog ansambla.

Učenici se nisu ugodno osjećali samo u gradu, nego i u domu, naime Ženski učenički dom nalazi se samo na nekoliko minutne šetnje od Pila, nekadašnjih glavnih gradskih vrata. Od ravnateljice doma Marice Pendo su

saznali kako je zgrada, okružena velikim mediteranskim vrtom, građena kao ljetnikovac stare dubrovačke obitelji u kojoj za vrijeme nastavne godine boravi 101 učenica. U staroj zgradi doma učenici su bili smješteni u komfornim dvoposteljnima i troposteljnima sobama uz obilan i ukusan doručak, objed i večeru. Na radost mnogih, imali su priliku kušati i plodove mora. Iz programa, naravno, nisu nedostajale ni šetnje uz morsku obalu, kupanje, diskać, a igrali su još i vaterpolo.

Doživljaj je bio sam grad, ali i svakodnevna uporaba materinskog jezika: „Trebali smo hrvatski govoriti” – rekli su učenici – „u trgovinama, na ulici, svugdje”. Jedan učenik je dodao: „Osjećao sam se Hrvatima među Hrvatima i to je bio jako dobar osjećaj.”

Izlet u Dubrovnik dakle u svemu je postigao svoj cilj, učenici su imali što pričati. Iduće godine može krenuti na put sljedeća skupina učenika u grad za otkrivanje...

Ana Gojtan

Međunarodni fotonatječaj „Együtt-lét” („Su-život”)

Budući da od 1. siječnja do 30. lipnja 2011. godine predsjedateljica je Europske Unije Republika Mađarska, Mađarski parlament, u stručnoj partnerskoj suradnji s Domom mađarskih fotografa, raspisao je međunarodni natječaj fotografija pod naslovom „Együtt-lét” („Su-život) tradicionalnih kultura u Karpatskom bazenu“. Na natječaj se očekuju fotografije profesionalaca i amatera o suživotu prekogranične mađarske zajednice s drugim zajednicama i s većinskim narodom te fotografije o životu narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Stručni ocjenjivački odbor – članovi su i stručnjaci susjednih država Mađarske – odluku o rezultatu natječaja donijet će u prosincu ove godine.

Fotografije se mogu slati u četiri tematske kategorije: prikaz čovjeka, portret; građevinska kultura, okolica, predmetna kultura; svagdašnji život; blagdani i običaji.

Najbolje fotografije, između 50 i 100, izložit će se ispred zgrade Parlamenta, na Kossuthovu trgu. Po raznim se kategorijama dodjeljuju i novčane nagrade: prvo mjesto 1000, drugo 500, treće 300 eura, a novčana je nagrada publike 300 eura.

Predsjednik je žirija fotograf Péter Korniss.

Rok slanja fotografija: od 1. do 30. studenoga 2010. godine.

Odluka o rezultatima natječaja: u prosincu 2010. godine.

Predaja nagrada i svečano otvorenje izložbe fotografija je u ožujku 2011. godine u Budimpešti, na Kossuthovu trgu.

Podrobnije informacije na web-adresi: www.egyuttlet.eu.

BUDIMPEŠTA – U predvorju budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đakčkog doma u subotu, 16. listopada, s početkom u 11 sati održava se tradicionalni jesenski roditeljski sastanak. Nakon svečanog pozdrava ravnateljice ustanove Anice Petreš Németh roditelji će nazočiti na sastanku po razredima. Narečenu ustanovu ove školske godine pohađa 208 učenika.

Programi Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae u listopadu

Stalni programi:

Ponedjeljkom: 14–16 kružok vezilja

16–19 knjižnica

17.30–19 proba Ženskoga zbora Augusta Šenoae

17–18.30 jezični tečaj

Srijedom: 17–18.30 jezični tečaj

6-og u 18 sati predstavljanje monografije Vladimira Filakovca

Izdanje predstavlja autorica izdanja Jelica Ambruš, muzejski savjetnik

15-og u 9 sati znanstveni skup u organizaciji pečuške Hrvatske samouprave. Tema: Suradnja zajedničkih kultura

(Priredba je u sklopu programa vezanog uz EKF)

21-og u 18,30 izložba u organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Dolazak u baštinu, Jacopo Tintoretto; izložbu otvara: Josip Zanki.

UDVAR – U sklopu Petoga zemaljskog i međunarodnog festivala harmonikaša koji je 18. i 19. rujna priređen u Udvaru, održan je koncert „Zagrebačkih tamburaša“ i solista Miroslava Navračića. Dvodnevni je Festival ostvaren u mjesnom domu kulture natjecanjem sudionika, izložbom harmonika, prikazom harmonike PETROMAESTRO uza sudjelovanje Pétera Mogera i Miroslava Navračića, nastavljen noću harmonike, glazbom i plesom. Pred brojnom publikom svirale su se poznate melodije hrvatskih autora, obrade glazbenih uspješnica i bosanskih sevdalinki. Program Festivala uz ostalo odlikovali su izložba harmonika, nastup KUD-a „Tanac“, nastup Big-Banda iz Seksara, profesionalnih i amaterskih harmonikaša te koncert Zagrebačkih tamburaša i Miroslava Navračića. Otac i idejni začetnik Festivala jest poznati hrvatski tamburaš iz Udvara Marko Radić.

MOHAČ – U šokačkom gradu na obali Dunava, 15. i 16. listopada na dvorištu Omladinskog središta priređuju se tradicionalno kolinje i festival rakije. Prvi dan, u petak, ljubitelji žestokog pića mogu kušati razne vrste rakije, a sutradan u jutarnjim satima publiku će glazbom razveseliti tamburaški sastav i Joška Kovač, na štandovima će obrtnici nuditi tradicionalne proizvode, a da publika ne ostane gladna, mogu se kušati kobasice, krvavice i domaće gibanice. Popodne u okviru kulturnoga programa nastupaju dječja plesna skupina Šokačke čitaonice i skupina odraslih. Navečer je plesničica, koju vodi Stipan Daražac. (Radio Croatia)

Bački Breg

2. Miholjdanski susreti

Priredena je i revija narodnih nošnji

U organizaciji Udruge građana «Brežanke», u subotu, 25. rujna, u vojvodanskom Bregu (Bačkom Bregu) priredena je 2. međunarodna manifestacija pod nazivom «Miholjdanski susreti». Na priredbi, koja je upriličena u mjesnom domu kulture, samostalnim štandovima predstavilo se desetak udruženja iz Hrvatske, Mađarske i Srbije. Osim izvornih ručnih radova, izlagači su se predstavili i kolačima značajnim za svoja mjesta. Nakon pozdravnih riječi domaćina, međunarodnu priredbu otvorio je Mata Matarić, član somborskoga Gradskog vijeća, a učenici mjesne škole pročitali su svoje radove koje su napisali za raspisani literarni natječaj. U okviru programa organizirana je i revija narodnih nošnji sudionika, izbor najljepšega štanda, te domaćih kolača koji su ponudeni na

kušanje, a po završetku izložbe svi kolači su darovani Domu za nezbrinutu djecu i stare u Somboru, kao znak pažnje i humanosti. Zadivljujuća je bila među ostalima izložena šokačka opaklija i ženski kožušac, radovi Bereškinje Marije Ivošev, koja njeguje stari zanat što ga je naučila od svog oca, nadaleko poznatog po svojim odjevnim predmetima od janjeće kože, ujedno glavne organizatorice uz Bereškinju Tamaru Lerić. Na Miholjdanskim susretima prvi put su sudjelovale i žene iz Santova: Marica Velin Žužić i Marija Daražac Blažev, koje su se predstavile izvornim šokačkim tkaninama, nošnjom i drugim rukotvorinama svojih predaka. Svim sudionicima dodijeljene su zahvalnice, a susret je uljepšan druženjem i plesnom zabavom sudionika.

Tekst i slika: S. B.

Program Hrvatskog kazališta Pečuh za listopad

7. listopada, u 19 sati – Gjene i Ivo Vojnović: Psyche Pelingrada, gostovanje studentskog teatra Leri iz Dubrovnika, kazališna dvorana
9. listopada, u 17 sati – Dr. Čehov, gostovanje Ruskog kazališnog studija iz Budimpešte, na ruskom jeziku, kazališna dvorana
10. listopada, u 18 sati – Miro Gavran: Rogonje, Starin
12. listopada, u 18 sati – Raskošno cvjetaju moje ruže, priča o ljubavi A. P. Čehova i Olge Knipper, na mađarskom jeziku, kazališna dvorana
14. listopada, u 18 sati – Raskošno cvjetaju moje ruže, priča o ljubavi A. P. Čehova i Olge Knipper, na mađarskom jeziku, Seksar
21. listopada, u 19 sati – Buchan/Hitchcock/Barlow: 39 stepenica, u koprodukciji Hrvatskog kazališta Pečuh, Kazališta Virovitica i Ludens teatra iz Koprivnice, pretpremijera, kazališna dvorana
21. listopada, u 18 sati – otvaranje izložbe akademskog kipara Petra Barišića, galerija Čoport-Horda
22. listopada, u 19 sati – Buchan/Hitchcock/Barlow: 39 stepenica, u koprodukciji Hrvatskog kazališta Pečuh, Kazališta Virovitica i Ludens teatra iz Koprivnice, premijera, kazališna dvorana
25. listopada, u 19 sati – Buchan/Hitchcock/Barlow: 39 stepenica, u koprodukciji Hrvatskog kazališta Pečuh, Kazališta Virovitica i Ludens teatra iz Koprivnice, kazališna dvorana.

Hrvatski dan u Foku

Hrvatska manjinska samouprava naselja Foka 25. rujna priredila je već tradicionalni godišnji Hrvatski dan, priredbu koja okuplja fočke, podravske i druge Hrvate. Druženje je započelo dvojezičnom misom, na mađarskom i hrvatskom jeziku, koju je služio martinački župnik Augustin Darnai uz koncelebriranje mjesnog župnika Sándora Horvátha u fočkoj rimokatoličkoj crkvi. Zatim je program nastavljen kulturnim i folklornim sadržajima u mjesnom domu kulture. U programu su sudjelovali učenici martinačke osnovne škole, Ženski pjevački zbor „Korjeni” i KUD Martince. Zabava je nastavljena plesom uz „Podravkinu” svirku.

Misa, koju je orguljala martinačka kantorica Nančika Gujaš, okupila je katoličke vjernike iz Foka, naselja u kojem do pedesetih godina i nije bilo Hrvata; Fok je bio kalvinsko, mađarsko selo. Danas u ondje živi mala, ali složna hrvatska zajednica čiji su se članovi doselili iz obližnjih hrvatskih sela u Podravini. U Foku djeluje i Hrvatska manjinska samouprava na čijem je čelu okretna Ljubica Veber koja je sa svojim zastupnicima i pomagačima i ove godine uložila truda kako bi se svi skupa osjećali dobrodošli.

Načelnik ovoga selca sa šeststotinjak stanovnika jest József Szekeres, a okružna je bilježnica Hrvatica podrijetlom iz susjednih Martinaca Gabriela Skrajčić Fenyősi. Selo je smješteno na jugozapadu Baranjske županije na desetak kilometara od hrvatsko-mađarske granice i rijeke Drave, tri kilometra od granice sa Šomodskom županijom, šezdesetak kilometara od Pečuha, a od Sigeta dvadesetak. Prvi put se ime naselja spominje 1257. godine. Seoski dvorac građen je 1896. godine i bio je vlasništvo obitelji Bittó. Fok okružuju šume. Danas je on školsko i upravno središte svoje okolice, ima dvije crkve: katoličku, sagrađenu 1949. godine i posvećenu Svetom Ladislavu, te reformatsku. U selu djeluje vrtić s dvije odgojne skupine, osmogodišnja škola, seoska knjižnica, dom kulture i teledom u kojem radi Kristina Keresteš. U selu djeluju brojna civilna društva, postoje dva športska terena, tu je osiguran i liječnik, patronažna sestra, veterinar, radi pošta i liječnik. Nemojmo zaboraviti ni kuriju Fodor.

Sve to možete naći u Foku. U mjesnom domu kulture trenutno se može pogledati izložba fotografija Tibora Pálfa pod naslovom Trenuci Ormánsága. Napomenimo kako je Hrvatskom danu u Foku pribivala Katja Bakija, konzulica za kulturu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

U programu su sudjelovali učenici martinačke osnovne škole, sa scenskom igrom „Prelo”, po martinački, koja je oduševila sve nazočne. Djecu je uvježbala nastavnica Marta Ronta Horvat. Program je ostvaren uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine te Hrvatske samouprave Baranjske županije. *bpb*

PEČUH – Skupština Hrvatske samouprave Baranjske županije, koju čini devet zastupnika, zasjedala je 6. rujna u svojim prostorijama u zgradi Skupštine Baranjske županije. Naime Hrvatska samouprava Baranjske županije u prizemlju u zgradi smještenoj na središnjemu gradskom trgu, Trgu Széchenyi, ima svoje prekrasne prostorije i malu vijećnicu. Predsjednik samouprave Mišo Šarošac, izvijestio je nazočne o planu poslovanja Hrvatske samouprave Baranjske županije u prvoj polovini 2010. godine; u drugoj točki dnevnoga reda o odluci glede promjene proračuna; u trećoj o nastupajućim mjesnim manjinskim izborima u Baranji. Zastupnici su u četvrtoj točki dnevnoga reda izabrali osobu kojoj će ove godine dodijeliti odličje „Za baranjske Hrvate”, a u petoj su glasovali o molbi starinske Hrvatske samouprave glede promjene ugovora o dobivenom natječaju. Zastupnici su odredili dan i mjesto javne tribine Hrvatske samouprave Baranjske županije.

HARKANJ – U tom se gradu tradicionalno početkom rujna, obično prvoga rujanskog vikenda, priređuje berbeni festival, koji je ove godine održan šesnaesti put. Gradonačelnik István Bédy ugostio je zastupnike gradske Skupštine, goste iz okolnih naselja, dogradonačelnika i članove uprave grada Crikvenice, te goste sa zagrebačkog Kaptola. Svečano otvaranje berbenih svečanosti održano je na središnjoj pozornici u neposrednoj blizini glavnog kupališta. Nastupili su muzički sastavi, folklorne glazbene i plesne skupine Mađara iz Vojvodine i Rumunjske, folklorni sastavi njemačke i hrvatske manjine. Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja otpjevao je splet hrvatskih pjesama u izvornim hrvatskim (podravskim, bošnjačkim i šokačkim) nošnjama.

PEČUH – U organizaciji pečuškoga Medicinskog fakulteta i mađarske Udruge domobrana, u prostorijama Medicinskog fakulteta priređen je program povodom Dana Zrinskih. Svečani govor o značenju obitelji Zrinskih održao je dr. Attila Misseta, sveučilišni profesor, a puhački orkestar Muzičke akademije izveo je kratak glazbeni program. U pratećem programu razgledana je novootvorena izložba fotografija o vojnoj povijesti grada Pečuha, o značenju Zrinskih, te o dosadašnjim obilježavanjima ovoga značajnog datuma. Budući da je na zgradi Fakulteta ploča posvećena Miroslavu Krleži (ovdje je on pohađao Kadetsku školu), Generalni konzulat Republike Hrvatske je položio vijenac, te u nastavku svečanosti i kod kipa Zrinskom. Svojim vijencima pridružile su se i mađarske udruge, izjavljuju za Hrvatski glasnik generalna konzulica Ljiljana Pancirov.

Erčinski, andzabeški i tukuljski Hrvati obnovili tradiciju

Tri podunavska gradića, Erčin, Andzabeg i Tukulja, u kojima žive Hrvati, obnovili su jedan stari vjerski običaj, zajedničku proslavu proštenja svih triju mjesta, na taj način da hodočaste iz dva grada u treći. Voditelji misa na hrvatskom jeziku jesu tukuljski crkveni zbor i njihov kantor.

Vjernici triju mjesta prvi put su se sastali 13. kolovoza na Veliku Gospu u Erčinu. U tome mjestu nakon bogoslužja priređen je kulturni program s nastupom Plesne skupine «Zorica» i Pjevačkoga zbora «Jorgovani».

Dana 29. rujna slijedilo je hodočašće u Andzabeg, na proštenje Svetog Mihovila, gdje je misu celebrirao župnik Zoltán Boros, nakon čega na zajedničkom druženju pjevale su se hrvatske pjesme.

Sljedeći susret hrvatskih vjernika triju gradova planira se u Tukulji na danu zaštitnika tukuljske kapelice Svete Ane. Hrvatske manjinske samouprave u nastavljanju tradicija oslanjaju se na rodbinske i prijateljske veze između tri naselja. *beta*

1970–2010

Sastanak u Mlinarcima

Dugoročno sačuvane uspomene, izbljedgele fotografije, sjećanja na nekadašnje simpatije, nastavnike i prijatelje koji već nisu među živima i na školske dane provedene u pustarskoj osnovnoj školi, sve je to došlo na vidjelo prilikom 40. obljetnice razreda koji se od škole oprostio 1970. g.

Razred s nekadašnjim nastavnicima

Dok je prije četrdeset godina pustarska školska ustanova bila puna djece, sada već nema nijedno dijete, stoji prazna, usamljena, a jednako tako i dječiji vrtić. Samo četiri desetljeća je prošlo i natalitet je toliko opadao u naseljima da se škola već nije mogla zadržati. U tim su godinama bili usporedni razredi, nastava je bila organizirana tako da su mlinarački i pustarski učenici nižih razreda pohađali mlinaračku, a učenici viših razreda u pustarsku školu.

Mlinaračani Eva Bojza Prosenjak i Joža Prosenjak pobrinuli su se da sastanak bude odista nezaboravan. Od četrdeset jednog učenika odazvalo se domalo trideset, a od učiteljice Zsuzsana Szép, Teréz Fliszár, László

rodne grude hrvatski govore vrlo teško.

Gđa Eva Prosenjak još vrlo lijepo govori hrvatski, kaže da je mnogo bila kod bake, koja gotovo nije niti znala mađarski, pa je s njom mnogo razgovarala, a i njezin muž govori hrvatski, jednako kao i sin Milan. Kada odlaze na Jadransko more ili u Austriju, gdje se također sretno s gradišćanskim Hrvatima, uvijek je sretna što može razgovarati s njima. Eva prati i hrvatske novine preko interneta.

Joža Prosenjak veli da je podosta zaboravio hrvatski jezik, razumije sve, ali mu je teže govoriti, vrlo se obradovao kada je saznao da u Serdahelu ima tečaj hrvatskoga jezika, pa se odmah i prijavio, a i svoju djecu. Kao podu-

zetnik smatra potrebnim znanje hrvatskoga jezika pokraj hrvatske granice, naime i Hrvatska će uskoro postati članicom Europske Unije, pa će gospodarstvo nuditi niz mogućnosti suradnje.

Tibor Kolar dospio je daleko od Mlinaraca, u Kiskunfélegyházu, jer su u ono vrijeme odlazili raditi u Budimpeštu, tamo se upoznao sa svojom suprugom i oženio se. Tibor već slabo zna hrvatski, ali kada ide u Slovačku, dosta dobro se može sporazumjeti.

Rozalija Švelec sa suzama u očima se sjećala onih godina kada djeci nije bilo tako lako. Ona je htjela dalje učiti i krenula je u Kapošvar u učiteljsku školu, no roditelji ju nisu mogli financirati, nedostajalo joj je 50 forinti da bi mogla učiti, stoga je otišla raditi u Pečuh, a tamo je i ostala. Ondje se ne uključuje u hrvatski manjinski život, ali, kako reče, pokušava neke običaje, tradicije prenijeti na svoju djecu. Jako je zahvalna Bogu što je iz onoga teškog života ipak uspjela pronaći sreću.

Katica Kovač također se prisjetila onih vremena kada su bili siromašni, kada su u školu odlazili pješice u drugo selo, a nakon škole mogućnosti za rad bilo je u Budimpešti.

Njihova učiteljica Zsuzsana Szép pamtila je kako su učenici miješali jezike, jer od kuće su donijeli hrvatski, a u školi se učio mađarski, 1972. g. pak uveli su i ruski jezik, pa se onda uistinu sve izmiješalo. Ona nikada neće zaboraviti vremena kada su pedagoge jako poštivali, pomagali im, a roditelji se nisu ljutili ako su katkad njihova djeca dobila pljusku. Raditi u hrvatskom selu bilo je veoma lijepo, ljudi su bili vrlo društveni, uvijek pomagali jedni drugima, unatoč tomu što su živjeli oskudnije. *Beta*